

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja
s pošto prejemati ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih s. plačuje za navadno
pristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru in vsak
pot 30 kr. za kolok.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10
soldov v Gorici pri Paternoliju, in So-
harju; v Trstu v tobakarnicah „Via del
Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blago-
voljno pošiljajo uredniku: Viktorju Do-
lencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu
živinskega trga, kjer se nahaja tudi uprav-
ništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi
naj se blagovoljno frankujejo. — Delal-
cem in drugim nepremožnim se naročnina
zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Naprej Slovenci!

Naše stoletje, zlasti sedanjo našo dobo znači neko
kaj živo hrepenenje po spremembah in napredku, ka-
tero se tudi praktično prikazuje v neutrudljivem, ne-
prestanem delovanju na vsakovrstnem polju človeškega
življenja. Naročniki starejših omike v Evropi so posebno
rodilni, in mi leta, katero ne bi svetu podarilo kake
nove iznajdbe in ne bi na dnevi red stavilo ali
novih vprašanj, ali pa starejših ne popahnilo, da se
bolje razvijajo, in celo doženejo. Za to smo tudi na
političnem polju videli prave čudeže, videli smo usta-
noviti Italijo, Nemčijo in turška osoda se bliža od dale
do dne svojemu koncu. Kar smo puhlega ali gujlega
podedovali od preteklosti na kateremkoli polju, to je
palo ali pada, in živovorne novosti se ustvarjajo. Vse
to se godi tem hitreji, ker so tudi zaostali narode po-
sebnost Slovanov v vrsto stopili, da zamudo popravijo, in
da jih ne zatre brezobzirno se vrteče kolo časa. O-
brača in prenašanja se vse, in drugače se živi v domači
hiši, občini, šoli, mej narodom, v državi, in celo v
cerkvi naj več nekdanjega miru, kajti boj je nastal
mej državami in cerkvenimi društvi, in mej verniki
iste cerkve.

Vse to voljno gibanje se je pa umogočilo, ker
premišljevanje in hrepenenje po napredku nij več last-
nost tajnih učencev krogov, kakor poprej, temuč ste
potreba napredka in hrepenenje po njem presunilo ne-
izmerno množico in ste stopile tudi v hišo rokodelca
in kmeta. Vsi so začeli premišljevat, kaj in zakaj so,
zakaj je to in ono, kako bi moralo biti, in kako bi se
dalo popraviti, kar je naprednega, škodljivega ali ne-
pravičnega.

Poprejšne sile trudni ljudje odmetajo stare pred-
sodke, odtresajo od sebe ostanke iz srednjega veka,
ter stopajo v posest svojih naravnih pravic pa svobode,

vse je, kakor da bi se začela zopet ločiti svetloba od
teme. Pa kakor so bili takrat veliki presunki v na-
ravi, tako so tudi zdaj pri človeštvu zraven mirnega
delovanja velike silne prekucije, in tri glavne stranke
opazujemo pri tem vrenji idej. Prva sili naprej, zato se
zovejo naprednjaci; drugi so se ustrašili teh sprememb,
večidel za to, ker se škode bojé, upirajo se torej in
zadržavajo, kar je le mogoče. Sami se imenujejo kon-
servativci, a prvi pa pravijo, da so mračnjaki. Tretji
so v sredi, želeči počasnega, bolj mirnega razvoja,
za to se imenujejo moderados, zmernjaki.

V takem borenji so na vrhu stali zdaj ti zdaj ti.
Naprednjaci so pa vedno največ trpeli v tem boji, in
še le v novejših časih se jim je posrečilo predreti se
svojimi mislimi, za to se svet prav zdaj najhitreji pomika
naprej.

Če prašamo, ali so taki dogodki naravni in po-
trebni, odgovoriti moramo, da so celo neogibljivi.
Sploh v naravi nij počitka, za to se tudi naša zemlja
vedno spreminja, kar celo prosti ljudje opazujejo. Na-
ravoslovci pa dokazujejo, da so bile tudi silovite, groz-
ne katastrofe, dokler nij postala zemlja lepa in pri-
merna živalstvu in človečanstvu.

Vidimo dalje vsako leto, da se elementi vedno
bojujejo mej seboj: Človek je pa sin te zemlje, tedaj
je popolnoma naravno, da se tudi človeštvo spre-
minja. Če je pa temu tako, nastajajo iz spremenjenih
okolnosti nove želje, nove potrebe, nastanejo novi po-
ložaji; zato mora človek po tem vse preurediti po-
novim časom primerno, če je moder, in če se zaveda
svojih koristij.

Pravico do takega delovanja ima vsak rod, ker
je vsak za se svoboden. On ne more biti vezan na
preteklost proti svoji volji, kajti umrli rodovi ne-
majo več pravic, vezati nas, prav za to ne, ker so že
umrli. Kakor so imeli oni pravico, za se skrbeti po

svojem, prav tako jo imamo mi in jo bodo imeli bo-
doči rodovi.

Da je to večno gibanje in napredovanje človeštva
dejansko in resnično, do čiste nam to dokazuje zgo-
dovina od prvotne pravljice do današnjega dne. Saj
nij ova drugo nego povest vseh skoro nebrojnih
dogodkov in sprememb v človečanstvu, in tako zani-
miva je, kakoršna niso najboljše dramatična dela pr-
vih pesnikov. Po tem takem je bilo, je in bo vedno
napredovanje človeštva neogibljivo. K temu spodbada
tudi čisti kristjanski nauk; kajti pisano je: Bodite
popolnoma. Kdor pa sega po popolnosti, ispo facto
in samo po sebi napreduje. Tudi beremo pri apo-
stolu Pavlu: Vse pretrgajte, in kar je dobrega,
hranite. Kdor pa tako dela, naprednjak je v pravem
in najlepšem pomenu. Zatoj ako hoče kedarkoli, da
ostane svet, kakoršen je bil nekada, da se hranijo za-
starele naredbe, neumnost in staro kopito, greši zoper
naravo in človeški poklic, in nemogočosti tirja tak
konservativci.

Kdor se pa se silo vstavlja razvoju, napredku in
občno tirjanju spremembam, draži narod, ki sili in
nevoljni takega trinoštva, sili z uporom odgovorijo.
Lo on je potem kriv vseh neugodnih ali nearečnih na-
sledkov narodom in sebi v škodo. Poglejmo Bourbons
v Franciji, Italiji in na Španjaskem, uže to je zadosti.

Nemški zgodovinar Schneller, profesor v Gradcu
l. 1810. piše o tem tako le:

„Bili so, in so kralji in ministri, ki mislijo, da
morejo in smejo delati, kar jim je drago le takrat,
kadar je ljudstvo neumno in je v verskih zadevah
slepe vdanosti. Motijo se. Bili so, in še so duhov-
niki, ki menijo, da se jim najbolje godi, kadar se ne
drznejo cel narodi izreči ne najmanjše dvombe o veri
svojih prednikov in očakov. Motijo se. Bili so in še
so posvetni, kateri so prepričani, da je laže vladati,

LISTEK.

Graničar.

(Poleg Anastazija Gruna složil Bogdan Trnovec.)

Na straži hodi vojak mlad,
Blišči se mu mušketa;
Unkraj voda pa turških vad
Se zalo deklet šeta.

Med njima Donova šumi
V valov kipeči strasti,
Kā mrtvo, živo vse deli,
Duhov, svetla oblasti.

Kar tam cveti, kar tam hlepi,
Za vse je s tega kraja:
Alj naj živi, alj naj veni,
Alj naj se ne zaraja.

Cvetice, ki stojé unkraj,
V njegovem so pogledi,
Ko da jih videl je kedaj,
Le senjem v rajske gredi.

Pa sadja zlatega toljkaj,
Ki v logu tam je grajskem,
Obešeno je daleč za-nj
Visoko v vrti rajskem.

In turško dekle, ki onod
Ob reki se pomika,
Za-nj smrtni samo roma hod,
Duha je njemu slika.

Očesi nje, ki se blišče
V zavoja belem krasi,
Kak zvezdici ste dvej svitlé
V meglenem mu pojasi.

Kot dviga pomika ob noč
V višave ščipa zarja,
Objame želje skrivna moč
Osrčje graničarja,

Uže misli, da pogled je vpri
V duhov deželo čudno,

Ko ne bi nekaj tam zazrl,
Kar s to ga veže grudno:

Na čilih konjih peketa
Za-nj spahij družba grda,

Lešči se meč, kadi megla,
Iskri podkev se trda.

In aga, ki se vlegel v mah
Ob vodi čibuk piše,

Ki dim-oblake kakor prah
Iz cevi puške vije.

Mušketi svojo vojak zdaj
Zabutne v tla srdito,

Da groma strese ves se kraj
V strmenji plahovito:

Kaj udi trupla zdravega
Za kol bi tukaj stali,

Kot revna, stara pesterna
V okuženem špitali?

Mostove koj pripravite
Za kola in za konje,

Sim z ladjami pribrodite
Za pešcev silne gonje.

Očetov boja strašnega
Še nismo zvojevali,

Kristjane dela množega
Še čaka v zemlji zali.

Še zmaj sramote tam je znak
Pollune nad mošejo,

Naj ondi križ se digne v zrak
V podobo častljivejo.

Še mnogo miljenih očes
Tam v krivoverstvu blodi,

Ki čakajo, da krst v nebes
Veselje jih privodi.

Res čudežev še poln je čas,
Kdo bi verjel zaista,

Da turške deve ta obraz
Bi tacega stril krista.

MEČ.

(Novelica, poleg Ludovika Bowitsch-a.)

(Konec.)

Cvetice so cvele i zopet odcvetale.

Charles Vittoire misli ravno zapustiti Paris se
svojo trumo ter podati se v Lyon ali kamor je bil na-
menjen. Lepa ciganka ima odrediti se svojim vodjo.

„Ti me ne sprejmeš Alfred?“

„Ti znaš moje srce, kako nujno treba, da tukej
ostanem, vsaj moram saj nekoliko umiriti svoje do-
mačine.“

„Prepričana sem o resnici tega, kar mi praviš,
pa vsaj take žrtve Fiorina tudi ne praša; a jokala bo
tvoja ljubica, če jej bo delj časa biti brezi tebe. Lo-
čeni od tebe bo ljubosumnost jedla srce. — Ali vdati
se moram v bridko osodo, ker moj upor bi nič ne po-
magal. Charles Vittoire me pred presečenim obrokom
po nikakem ne spusti, — polu leta je res dokaj časa,
preteče pa vendar i potle padem zopet na tvoje prsi.
— Obiskat me časi vendar lahko prideš i da si boš
pri meni le malo uric, bode mi vendar to tako dobro
delo, kakor rosa oveneli rožici. Tvoja mila podoba ne
bo obledela v moji duši, poljubovala te bom v duhu
dihaje v neme diamante tvojega meča svoje globoke
čutljaje. — Ti mi po noči v sanjah, moja zvezda mi
boš meju delom po dnevi.“

Tudi Alfred je vse obljubil, kajti bila je neka de-
monska moč, ki ga je vezala na Fiorino; goreča lju-
bezan ga je preplela s tisuč tankimi, a nestrgljivimi
niti.

Toda ž njeno podobo, ki ga je bila opijanila, zgi-
nila je tudi s časom preje tako silna ljubav i ta o-
mota spremeni se je kmalu v trezno premišljevanje.
Kakor je bil Fiorinin zadnji pozdrav oddonel v
Markizevem ušesi, i tak se tudi v njegovi duši nij več
glasil.

Kakor iz sanj prebujen, jame se de la Mare odslej
zavedati, čedalje pozornije jame opazovati svet, katę-

in je več miru v državi, kedar je ljudstvo surovo, kakor če je napredavajoče. Motijo se vsi. Naj le berejo v kronikah ali povedkah iz temnih, surovih stoletij. Kaj nam te pripovedujejo? Noben kralj nij varen, svojega prestola in celo življenja ne. Ministri ministre odstranjajo s pomočjo zapletkov, strupa ali meča. Gozdi in ceste dajajo zadosti skrivališč, da siloviti vitezi pobivajo tovarise in druge ljudi. Duhovne, škofe in svetnike silno napadajo, ropajo in kamnajo. Nižin stanovom vzamejo vse pravice, in celo tolažbo tožiti pri sodnijah. Vendar pa so se vrstili prazniki in prazniki, in zidali so cerkve zaporedoma; vendar so obiskovali vse grobe mučencev in svetnikov, vendar so podolnoma verovali vsako legendo, in me dvomili o njih resničnosti. Od kod so pa prihajali ti veliki neredi? Od tod, ker niso narodi uma si bistrili, da bi bili razumeli vzrok in bistvo raznih stvari.

Po tem takem nespametno delajo posvetni in neposvetni vladarji, in sploh vsi, ki se bojé mišljenja in razvitoga uma pri ljudstvu, ki se upirajo napredku. Njih dolžnost je nasprotna, njim je namreč stopiti na čelo napredovanja in ga voditi s pravičnim modro roko. Lepe vzglede imamo pred očmi: Viktorja Emanuela in druge.

Ša bolje nespametno delajo pa narodi, kateri mislijo, da v temi, nemarnosti in po starem kopitu živeti, je najlepše. To je dandanes nevarno Slovonom, nam Slovincem celo pogubno; kajti naš položaj je tak, da moremo obstati le tedaj, če vse moči napinjam, in se skazujemo v vsakem obziru, in na vsakem polju. Zato naj se pogumno zedinijo vsi stanovi našega naroda v klicu: Naprej Slovenci!

Deželni zbor.

8. seja dne 7. januarja ob 5. uri popoldne.

Navzočni so vsi poslanci, razven barona Pretisa in Pagliaruzzija. Predseduje deželni glavar grof Coronini.

Ko je zapisnik poprejšnje seje potrjen, naznani glavar, da se bo moralo zborovanje vsaj do 21. t. m. skleniti, kakor mu je naročil g. ces. namestnik, ker začnejo 23. zopet seje drž. zbora.

Poroča dalje, da je odgovoril gosp. namestnik na pritožbo, katero mu je bil podal deželni odbor zaradi mnogoterih nepostavnosti, ki so se nekda godile v cenilnih komisijah in zastran previsokih cen v razglašeni cenilni tarifi. V svojem odgovoru opravičuje g. namestnik postopanje vladnih opravnikov v raznih cenilnih komisijah in zagotavlja, da je prezgodnja in neopravičena bojazen, ka bi vtegnila naša dežela vsled nove cenitve preobložena biti z davki.

Dottori predlaga naj se izroči namestnikov odgovor posebnemu odseku 5. udov v razpravo.

Ces. komisar opazuje, da bo vladni odgovor na interpellacijo ob isti zadevi v prihodnji seji priobčil, in da bi se predlog, kakoršnega je sprožil Dottori, lahko do takrat odložil.

rega je bil pozabil za časa svoje ljubezenske norosti; videl se mu je zmirom prijetniši i lepši.

On, katerega so bili zapeljali črni kodri Fiorinini; on, ki drugih zvezd nij poznal, kot Fiorinini očesi; on, ki se nikedar nij zazrl v drugo nebo, nego v cigankino jasno čelo; on ki je bil ves naraven mik uže izgubil: pral se je zdaj kakor v drhtavici: kje sem? Nijem li rešen ječnih spon?

Hudoval se je, da je bil tako oslepljen, tako slab, tako lehkomišeln, i jezil se je nad njo, da ga je morala na tak način osramotiti.

Pač mu je dušo moril še marsikdaj spomin na čarobno ciganko, toda čas ozdravi mu deloma srčne rane. Vrhu tega tešila ga je nekoliko tudi misel, da bi res ne bilo častno za takega gospoda, združiti se s ciganko.

„Dal bom Fiorini lep kos zemlje i k temu še nekaj denara, da se bo mogla živiti. Gledal je pa več ne bom, da me zopet ne premoti“, tako je mislil Markiz sam pri sebi.

Nalašč je bolje pogostoma, kakor doslej, obiskoval hišo bogatega barona Blatteau-a ter je snubil njegovo ljubeznivo hčerko. Blatteau je rad ustregel Markizevi želji, i to še tolikanj raji, ker je bila njegova Ivanka mlademu gospodu uže preje vdana.

„To, da Ivanka vzamem“, dejal je de la Mare, posililo bo Fiorino, da ne bo več mislila na me; ob enem se tudi meni tem gotovejše zamori spomin na njo.

Priprave na ženitovanje so se delala; gostije so nameravali napraviti v gradu Blatteau-ovem, ki je stal nekaj ur od Pariza.

Kolikor lahko i prijetno pa si je mislil de la Mare bojo v cerkev k poroki, toliko žalna bila mu je v resnici.

Po deževni i viharni noči napočil je čudolep dan. Ptice so zgolele po grmovji, i cvetice so razsipale sladko vonjavo v jasni sinji zrak.

Ivanka je bila v ženitvanjskem kinči, sicer res pravi angelček, toda Markiza je vendar zoun obhajala, kedar se je priklonil, da bi svoji nevesti poljubil roko. I da si je bila Ivanka tako mila, tako nežna,

Dottori ugovarja, da je vse eno, ali se odsek danes ali prihodnjič voli. Saj se mu bo pozneje tudi lahko odgovor na interpellacijo izročil.

Predlog Dottorijev se sprejme in po končanem dnevnem redu so bili izvoljeni ti-le odsekovi: dr. Pajer, Benardelli, Černe, Doljak, Dottori.

Mnogo novih petcij se izroči peticijskemu odseku.

Poslanec Dottori opravičuje nenavzočnost Pagliaruzzija, katerega so zadele nove nezgode v družini in priporoča, naj mu dovoli zbor dopust za nedoločen čas. Sprejeto.

Po prestopu na dnevni red poroča poslanec Candussi o računskih sklepah za l. 1872 werdenberskega, deželno-občinskega, stipendijskega in šolskega zaloga, kateri se brez ugovora potrdijo po odsekovih predlogih. Glede stipendijskega zaloga priporoča odsek, naj se nekateri stipendiji, [med katerimi Staničevi, povikšajo ali pomnože, za kolikor so se pomnožile dotične glavnice.

Poslanec Doljak poroča o proračunu stipendijskega zaloga za l. 1874., kateri se potrdi po predlogu finančnega odseka.

Dr. Pajer bere odborovo poročilo glede podpore, ki naj bi se dovolila za novo cesto v zgornji soški dolini mej Sočo in Trento na Bovškem. Odbor nasvetuje v ta namen 4000 gold, ki naj bi se plačali v štirih letnih obrokih, kakor bi delo napredovalo, s pridržkom, da se cesta vrsti mej skladovne, da vlada tudi dovoli primeren donesek iz državnega zaloga in da se poprej določi, koliko bo moral bovski okraj skladati za isto delo.

Winkler meni, da bi bilo prav, ka bi se dotična cestna črta ob enem za skladovno izrekla in predlaga, naj se odborov predlog izroči enemu odseku v razpravo z naročilom, da predloži eventualno tudi deželno postavo, vsled katere bi postala cesta, ki se namerava delati mej Bovcem, Sočo in Trento, skladovna.

Maurovich nasvetuje, naj se ta stvar izroči peticijskemu odseku.

Doljak priporoča sicer, da bi se dovolila nasvetovana polpora, kedar bo delo zagotovljeno; a, da bi se tudi na to pazilo, da se bo cesta delala in dobro delala. Nasprotuje pa temu, da bi se nova cesta vrstila mej skladovne; pravi, da pozna dobro dotične krajne razmere in da more zagotoviti, da tamošnji prebivalci uže lahko svoje blago iznašajo na prodaj, ali kamor si bodi; pravo korist od nasvetovane ceste da bi imel edini erar.

Dr. Pajer zagovarja odborov predlog; on meni da bi bilo prezgodaj, da bi se uže zdaj cesta izrekla za skladovno; pred vsem treba poprašati, kaj poreče k temu cestni odbor bovškega okraja. Odborov nasvetuje podporo samo za to, ker je vlada zagotovila denarno pomoč iz državnih zalogov, ako bi dežela primerio pripomagala. Kedar bomo poznali znesek državne podpore, zvedeli mnenje cestnega odbora bovškega in stvar tudi sami natančneje presodili, po tem bomo še le lahko na zanesljivi podlagi sklenili postavo, po kateri postane nova cesta mej Bovcem in

vendar v srci njenega ženina nij bil ugasnil po polnem Fiorinin čar; da, še tolikanj živejše mu je jel zdaj trpinčiti srce. Ivankino oko plavalo je mlo, kakor brezmejeno nebo, pa iz jasnega svita nij plapolela strast cigankina! Rahla beseda mlade baronice bila je le mala sapa pomladanja, nikakor pa viharški piš, kakoršna je bila beseda Fiorinina. Glas mlade ciganke doneč je Markizu, kakor daljni grom na uho, njeni očesci, sti miknovali kot streli v njegovem srci: mazel pot obljaj je njegov obraz.

„Vam je morda slabo?“ pobara Ivanka, vidé ženinovi smrtnobledi lici.

„Bilo mi je, a zdaj ne več — peljali smo se prehitro i prevelika sreča, katero denašnji dan — i beseda mu zastane.

Ivanka povese sramežljivo svoje oči. Zdaj izpregovori stari baron rekoč:

„Čas je uže, velika maša je končana“. Zdajci privre ljudstvo iz cerkve ter čaka nestrpno, da bi videlo mladi par.

Pot do cerkve bil je okinčan s cvetkami, venci i drugim lišpom, vse je bilo nenavadno slovesno opravljeno.

Do la Mare si je bil sicer mej tem nekaj moči zopet pridobil, ali bil je kmalu v tem, izgubiti je v novo.

I ko je stopal po stopnjicah v cerkev, omahovali sti mu koleni.

Ivanka ga prime močnejše pod pazduho.

Kar zmezne se i zasiči nekaj po sinjem zraci; — Markiz zgrudi se omočen na tla.

Vse prizadevanje, da bi mladeniča zopet obudili k življenju, bilo je zastoj. Ko so ga slekli, našli so majheh meč, kateri mu je bil zaboden globoko v srce. Njegov ročaj bil je — diamanten i na njem bilo je vrezano ime: „Fiorina“.

Nekaj dnij po tej dogodbi našli so truplo lepe ciganke, ki je bila nekedar mej trumo glumačev Charlesa Vittoir-a, mrtvo na bregu reke Sene.

J. Leban.

Trento skladovna. Poročevalec se ne more vjemati z Doljakovim mnenjem, da tamošnji prebivalci uže lahko iznašajo svoje blago. Vse kaj drugega je nositi ali pa voziti in ceste so povsod priporočljive iz narodno-gospodarskega stališča. Konečno opazi, da nema nič proti temu, da se odborov predlog izroči kakemu odseku v razpravo.

Pri glasovanji obvelja Maurovich-ev predlog, da bode ta predlog razpravljaj peticijski odsek.

Dr. Deperis poroča v odborovem imenu zastran združenja občin v večje županije. Dotični predlog in načrt postave, o katerem hočem prihodnjič kaj več govoriti, se izroči posebnemu odseku sedmih udov v razpravo. Izvoljeni so v ta namen poslanci dr. Deperis, Černe, Winkler, dr. Žigon, Benardelli in Candussi.

Winkler poroča v imenu odseka, sestavljenega iz celega zbora o načrtu postave, po kateri se določi zadnji obrok za razumilo pravic, podvrženih zemljiščno-odvezni uravnavi. Po odsekovem predlogu se potrdi sledeča postava:

„Pravice, katere so podvržene po §. 6. cesarskega patenta od 5. julija 1853 uradoma odkupu ali uredbi, morajo se c. kr. deželni komisiji v šestih mesecih po razglasitvi te postave naznaniti tako, kakor velewa edikt od 18. septembra 1855.

Po preteku te dobe zadenejo stroški za uradna opravila, katera opravi c. k. deželna ali krajna komisija, ono stranko, ki je dolžna podati dotično naznanilo, pa ga nij vložila o pravem času; plačati pa je mora nasprotna stranka, kadar se razsodi, da pravica, ki jo zahteva, nij taka, da bi se morala odkupiti ali urediti, temuč da se ima zgolj odpraviti, ali kadar je nasprotna stranka vzročila obravnavo, v kateri pa je propala, bodi si da jej zahtevana pravica nij bila prisojena, bodi si da se je izreklo, da se ne more obravnovati po omenjenem patentu.

V razsodbi se ima izreči, koliko znašajo stroški, in katera stranka je mora povrniti.

Ta postava se potrdi tudi v zadnjem branji.

Razprava 9. točke dnevnega reda, to je odsekovnega predloga zastran posebnega občinskega reda za Tržič (Monfalcone) se odloži za eno prihodnjih sej.

Dr. Pajer poroča v odborovem imenu zastran zastarelega dolga 171 gld. 70 $\frac{1}{2}$ kr., katerega bi imele povrniti občine nekdanjega krškega okraja deželnemu zalogu in predlaga, naj se ta dolg izbriše. Sprejeto.

O zadnji točki dnevnega reda bere poslanec dr. Deperis peticijo, ki se ima podati obema državnima zbornicama v dosego predelske železnice. Peticija se sprejme brez spremembe.

Glavar sklene sejo ob 7. uri zvečer in napove, da bode prihodnja v petek ob petih zvečer.

Dopisi.

Iz tolimsko-cerkljanskih hribov, 31. dec. [Izv. dop.] Ta nova šolska postava je tudi nezgoda, vvaža prepri v naš domaći tabor. Prečistiljeva duhovščina, zaslužena za šolstvo od nekdanj sem, posebne naša, je neoziraje se na to postavo našo mladino v hribih do sedaj podučevala; ali glej naenkrat, — jezičnih ljudij ne manjka na svetu, — se jej spodtika, da podučevanje v šoli samo zaradi tega nadaljuje, ker se jej nenavadno velike nagrade po okrajnih šolskih svetovstvih podeljujejo. Prečistiljeva naša duhovščina po pravici razsrdita čez to hudobno sumničenje, tuja v „Glasu“ od dne 31. oktobra t. l. št. 44. (da govorim resnico, moram opomniti, da v tem poslanem nijso vsi duhovni učitelji tolm. pol. okraja podpisani) stalne plače od c. kr. okr. šolskega svetovalstva ter zagotavlja ob enem nas revne kmete, da hoče podučevanje v šoli za naprej nadaljevati in sicer brezplačno, ako se nam v okrajni šolski zalog plačane priklade povrnejo. O ti presrečna krščanska ljubezen, ne moremo se dovolje našim duh. učiteljem za to zahvaliti. Ker pa teh po liberalcih uvedenih novih šolskih postav na enkrat sprememti ne moremo, in ker bomo morali prej ko ne tudi prihodnje leto priklade v okr. šolski zalog plačevati, vzamemo za sedaj za dobro, kar je, sprejmemo z neizmerno hvalečnim srcem denar, ki ga bojo naši zasilni duhovni učitelji iz okr. šolskega zaloga bodisi uže kot stalno plačo ali nagrade potegovali.

Ta denar naj blagovole naši predobri duhovni učitelji dotičnemu občinskemu starešinstvu izročiti in ono ga bode za mnogovrstne občinske potrebe dobro prevdariti znalo, ali pa tudi naj ga sami prostovoljno svojim farmanom privole, bodisi da ga meij uboge razdelé ali v ta namen ubogim vdovam in sirotam pokopališčne in druge zasluzke po njih rajcijah odpustijo, le da pride ta denar farmanom v dobro in vedno jim bomo hvaležni. Usmiljeni bog obvari za novo leto naše dobrotljive duhovne učitelje vsake holecni in nagle smrti.

Credat Judaeus!

Iz velikih Žabelj, 5. januv. 1874. [Izv. dop.] Ako ravno težko, vendar primoran sem slavnemu občinstvu javno naznaniti razmere tukajšne občine. Moram javiti ujeno slogo i pravo zastopnost mej vsemi občinarji i tudi našim sedajnim g. učiteljem, kojegu vse ljubi i pozna kot pravega odgojitelja naši mladeži; a ne —

kot Vi g. vikarij, ki ste se o priložnosti izrazili proti nekemu mesarju, pred šolo stoječi: „Tu gori je 80 telet!“ Ako niste v resnici tako govorili, zakaj se ne niste opravičili? Prašam Vas, kot dušnega pastirja, ste li izvoljeni i posvečeni za učenika naših telet?

Kar naša v ra uč, mi je dobro znano, tudi kaj i kakošne dolžnosti ima Vaš stan, namreč skrbeti za dušni blagor i večje življenje svojih podložnih, i ne učiti teleta. Ali nam niso naši otroci po božji podobi ustvarjeni? In Vi, kot duhovni pastir, ste se tako neotesano izrazil, ter našo mladež primerjali neumni živini. S tem kažete, koliko Vam je mari omika mladeži. Kot prvoednik krajnega šols. sveta, bi morali tem večjo priložnost dajati omiki mej šolsko mladino, ne pa kratiti ji veselja do splošnega poduka. Bog previdi tukajšuo šolo z boljim prvosednikom in občno z drugim dušnim pastirjem.

Dopis iz tukajšne občine v „Glasu“ št. 2. t. m., je po duhu nje dopisuna pravega, koji želi slepiti slavno občinstvo z neresničnim podpisom: „Več občanarjev“. Želel bi vseh tistih občanarjev lastnoročni podpis javno natisnena videti, da bi poznali, so li v resnici občanarji ali ne. Dopisun bode najhitreje isti sam, katerega dopis zagovarja. Prašam Vas torej, g. vikar, kako se predrznete, tako nesramno debele laži kovati i govoriti, kar nikdar nij bilo i biti ne more. Poglejte se sami sebe o glave do pete, videli boste ter priznati morali, da Vaše početje je puhlo. Dalje so moje želje, da bi javno naznanili vzrok neke Vaše napake, uže veste kakel. Tudi ste se v svojem dopisu izrazili, da tisti, kateri je iz Trsta priromal, da ne ljubi Vas za to, ker zakriva svoje omikapolno obnašanje. Toda bog ga varuj, okoli Vas omike iskati.

Nij dolgo tega, kar je nastopilo novo leto; to je znano vsemu občinstvu i lepo navado imajo vsi narodi tega sveta, eden drugemu voščiti novo leto. Take lepe sege se tudi tukajšuo občinstvo drži, i si vošči vsako novo leto mej sabo vse dobro. Po družih občinah imajo tudi gg. duhovni lepo navado, novega leta dan, dušno voščilo svojim občanarjem izreči; a le naš gosp. se nij toliko potrudil, da bi izrekel majhno voščilo svojim dušicam. Ako tuli zvenaj cerkve, vendar zvesto i pazljivo sem poslušal Vašo pridigo novega leta; a dobro sem razumel, da Vam je veliko več mari politikovati, nego skrbeti za dušni blagor.

Za zdaj menim, da je dovolj tako, da jaz kot dopisnik ovega dopisa ne javim svojega imena, ali v bodoče je bom, ako boste g. vikarij želeli. Ako bode potreba, sem pripravljen nadaljevati.*)

*) Naj tudi mi povemo dopisniku v Glasu iz Velikih Zabelj, da mi nijmo nobenega duhovna z blatom metali; odkrili smo le resnico in tako dobro podprto resnico, da se neka duhovska oblast, katera je namerala kazensko postopati proti nam, nij upala tega storiti, ker marsikdo je menda prepričan, da brez dokazov v roci mi ne govorimo.

Čudimo se Gl. dopisniku, gde je on vlovil več občanarjev, ker na originalu našega dopisa, na katerega Glas odgovarja, so bili podpisani nekateri najveljavnejši Zabljanje, katerih podpise pa mi nijmo porabili iz lastnega nagiba. URED.

V Trstu 5. jan. [Izv. dop.] Na podlagi dopisov iz Trsta v „Soči“ in „Sl. Narodu“, v katerih se razkriva umazanost učitelja Bonina, kakor njegovega matadorja M. Ferluga, je prinesel „Cittadino“ zopet v nedeljo 4. t. m. vvodni članek „Naši okolčani“, v katerem se na prvi mah spozna dopisnik in to je rojanski Atiia na pedagogičnem polji, kateri je uže večkrat Saturnove okrožnike astronomično meril in ako se ne motim tudi z luno se trkal. Ubogo človeče, potipal si na zadnji akord prav po zajčevu in nijmo ti nevosčljivi, ker mrčesi tvoje vrste le od nesnage živé.

Zdaj pa k reči. Dopisnik začne svoj uvod s šolami v okolici ter preide počasi vedno v roki s kadilnico, polno himen na izveličani 3. laški razred v Rojanu, kateri je bil prav za prav le zarad dveh oseb, stanovljen. Srečna vas v okolici, katera ima 3. laški razred, kajti po dopisnikovem mnenju se lahko, kateri se po njegovi metodi laško nauči, preživi v italijanskem Trstu, vsi drugi morajo gladu trpeti, ker ne uumejo tako potrebnega jezika. Vso moč in zagrozenost obrne pa proti Slovincem tržaškim in celo Kranjcem ne prizanaša, češ, da agitirajo proti magistratovi nepostavnosti ter da se upajo še čez one duhovne, kateri na magistratove bobne tolčejo, kaj ziniti, posebno okrajne komisarje, kateri so v njegovih očeh polni zaslug. Vzemimo na pr. v prvi vrsti Ferluga v Rojanu, Lukša na Proseku in Majti v Bazovici, to ti je trojica krivičnikov, katerih jim nij para v deveti deželi, za to pa tudi časniki vedno njih početje prinašajo, ter razsvetljujejo njih hudobije.

Ferluga v Rojanu je bil oštet nedavno v „Cittadino“ zaradi taks, katere jesamovoljno od ljudij, kakor za ženitovanje pobiral, akoravno mu nikakoršue ne pripadajo.

O teh ljudeh bi se dalo noč in dan pisati, toda kedo bo vedno v eno in isto meso pikal! Prihodnjič Vam priskrbim kaj drugega! Okolčan.

V Ljubljani 5. jan. [Izv. dop.] († Dr. Ferd. Župančič. — Dež. zbor. — Volitev novega dež. poslanca. — Preširnov album. — Koze.) Vrlega kranjskega rojaka nam je te dni smrt pobrala,

23. dec. je namreč v 68. letu svoje starosti na Dunaji umrl ondodni advokat dr. Ferdinand Župančič, Ljubljane, superintendent znamenite Knaiflove ustanove. Luka Knaifl, Gorenjec, župnik v Tirossrussbachu na spodnjem Avstrijskem in profesor turgogije na dunajski veliki šoli, je zapustil z oporoko od 16. jun. 1671. svojo imovino na Dunaji v ta namen, da se iz nje osnujejo 4 stipendije po 50 gold. za 4 kranjske studente na dunajski universiteti. To ustanovo je zadnjih 18 let oskrboval dr. Ferd. Župančič, ki je se svojim bistrim, podvzetnim duhom, se svojo občeznano nesebičnostjo in požrtvovalnostjo po tem se svojim obširnim juridičnim znanjem Knaiflovo ustanovo tako povzdignil, da je dan danes uže 36 stipendij po 240 gold. katere uživajo na Dunaji studirajoči Kranjci. Pa še se bode s časom število stipendij pomnožilo.

Pravično je bilo, da se je v današnji, precej zanivi in dolgi seji kranjskega dež. zbora deželni glavar obeh slavni kranjskih rojakov i Knaifla i Župančiča z lepim govorom spominjal. V zahvalen spomin obeh blagih mož je ves zbor se svojih sedežev vstal. Dr. Razlag in poslanci: dr. Zarnik, Karol Rudež, Gariboldi in Kozlar po tem izročili zboru predlog o prenearedbi učiteljskih plač. Kranjska je ena tistih dežel, ki ljudske učitelje najslabše plačuje. Ker so na Koroškem, Štajerskem i drugod učitelji boljše plačani, se jih je uže mnogo s kranjskega drugam preselilo in to preseljevanje se bode zdaj še v večji meri nadaljevalo, ker je i Koroška i Štajerska ljudskim učiteljem proteti mesec plače izboljšala. Bati se je torej, da bi najboljši učitelji ne zapustili kranjske dežele. Zatorej predlaga petorica omenjenih poslancev: Dež. zbor naloži dež. odboru, da naj do prihodnje sossije izdela in zboru predloži postavo ob izboljšani učiteljskih plač. V prihodnji seji bode dr. Razlag svoj predlog zagovarjal.

Pri debati o postavi novih gruntnih knjig se dr. Zarnik oglašal in prav dobro govori proti svoboščinam, katere zoper vso pravico uživajo deželnotabelski posestniki. Posebnega predloga sicer ne stavi, nego samo to krivico konstatira. Dalje so na predlog dr. Zarnika sklene prositi vlado, da odpravi posilno legalizacijo. Za ta predlog so glasovali vsi poslanci razen barona Apfaltererna.

Na predlog dr. Pokljukarja sklene zbor pri vladi vložiti peticijo za loško železnico.

Podpornemu društvu modroslovske fakultete na Dunaji se je dovolilo 40 gold podpore.

To so najzanimivejše stvari iz današnje seje dež. zbora.

8. januarja se bode volil v Postonji na mesto umrlega Korena nov poslanec v kranjski dež. zbor. Narodni liberalci so v začetku mislili g. Hrena iz Begunj za kandidata postaviti. A ta ima toliko posla s gospodarstvom in trgovino, da nij bil pri volji kandidature prevzeti, nego blagodušno jo je prepustil po dogovoru tistih volilnih mož, ki so hoteli zanj glasovati svojemu prijatelju, velikemu posestniku g. Adolfo Obrezi, znanemu narodnemu liberalcu, ki je z g. Hrenom vred sklical znani postonjski volilni shod, na katerem se je bil dr. Razlag za kandidata v dež. zbor na mestu Hohenwarta postavil. Kakor iz prav gotovega vira vem, je te dni g. Obreza prostovoljno svojim volilem moško obljubil, ka se bode v dež. zboru vedno držal narodne liberalne strani. To se mi za tega delj potrebno zdi opomniti, ker je Klunov list zadnjič g. Obrezo indirektno za kandidata priporočal in sicer samo za to, da bi ali liberalce razdvojil, ali g. Obreza pri liberalcih ob dobrem ime pripravil. Sicer imajo pa klerikalci, dasiravno so v Postonji, gder volijo stari volilni možje, še precej močni. veliko smolo se svojim kandidati. Za Zelena, ubogega nesrečnega senožeškega Zelena, katerega bi najraje v dež. zboru videli — nihče ne mara. G. Ivan Vilhar, ljubljanski trgovec, za katerega na Pivki znani konfuzni mnogopisni kaplan agituje, tudi pri mnogih klerikalnih volilcih nema posebnih simpatij. G. Jeršan z Unci, tretji klerikalni kandidat, nema posebnega veselja do poslanstva. K. kor vidite, klerikalci še nijso našli svojega moža. Toliko loža bode zmaga g. Obreze.

Pri tej priložnosti bode, kakor čujem, tudi dr. Razlag v Postonji svoje volilce sklical, da izve njih želje, za kaj naj se v državnem zboru posebno poteza.

Večkrat se poprašuje, kaj je s Preširnovim spomenikom, katerega je slovensko pisateljsko društvo v svojem občenem zboru lansko leto na svitlo dati sklenilo. Kakor mi je dobro znano, se Preširnov album v narodni tiskarni uže stavi. Da pa še nij zagledal belega due, ima svoj uzrok v tem, ker je bil prvič sklep, ka se knjiga izda v enem letu, prenapljen, kajti takega obširnega dela v enem letu in poleg tega še v tako nemirnem letu, kakor je bilo preteklo, nij mogoče dovršiti; — in drugič zadržuje knjigo tudi to, ker najvažnejši, najpotrebnejši spis za album še nij gotov. G. Levstik je namreč prevzel nalogo naslikati vse literarno gibanje o Preširnovi dobi; to delo bi bil tudi do pravega časa dovršil, a našel je v tem, ko je sestavk pisal, v licealni biblioteki mnogo do sedaj še nigder porabljenih in nikomur znanih Preširnovih pisem in pisem Preširnovih prijateljev, kakor: Andreja Smoleta, graščaka Rudeža, Matije Čopa in drugih. Poleg tega je tudi Dežman, custos ljubljanskega muzeja, g. Levstiku blagodušno prepustil vso bogato Preširnov

zapuščino, ker je muzej hrani, da jo pri svojem spisu porabi. Tako se je g. Levstiku nabralo mnogo materijala, iz katerega nam bode brez dvombe ustvaril imenitno mojstersko literarno in kulturhistorično studijo o Preširnovi dobi. Vsako veliko delo pa potrebuje dobrega časa. Vendar čujem, ka g. Levstik v 4—6 tednih svoj spis dovrši. Po tem se začne pridno tiskati album, ki bode gotovo monumentalno literarno delo. Nadejam se, da se bode i pisateljsko društvo po tem, ko izda to imenitno knjigo, spet obnovilo in oživilo.

Zaradi kozic je dež. vlada vse šole v Ljubljani do 21. jan., v Novem mestu pa do 27. jan. zaprla. Kozje v Ljubljani zadnje dni se nijso sicer širile, pa so za to toliko nevarnejše in hujše.

Politični pregled.

Nekateri deželni zbori, kakor solnogradski, predarelski, bukovinski in gališki so uže skleneni; drugi so še skupaj k večjemu do 23. t. m. Državni zbor se snide 21. t. m. in bode, kakor se sliši, pred vsem pretresal nekatere narodno-gospodarske postavbe. Konfesionelnih postav o se baje ministarstvo, katero ima v tem obziru vezana roke zaradi alijance z kardinalom Rauscherjem, boji in kakor se sliši, hoče pripustiti inicijativo v tej zadevi drž. zboru samemu. Ministerstvo se prav nič ne upa in plava z večino drž. zbora skoro v vseh vprašanjih; toraj je ministerstvo na jako šibkih nogah, vsak vsterček ga zna podreti. Na vsaki način pa bo bližnja sesija drž. zbora jako zanimiva, debate bodo burne; a Avstriji bo vse to malo pomagalo, ker resnica in pravica je pri nas še zmerom v manjšini, tako sicer, da je neki naš drž. poslanec sam izrekel, da nij upati nič dobrega in da ga žali, da nij pri plugu ostal. Ko smo svoj zadnji pregled pisali, je bila sprava mej Mlado- in Staročehi skoro gotova; mej tem pa se je vse prekučnilo, kar „Neue freie Presse“ z veseljem naznaja. Stari so naznanili svojo kandidatno listo za poslance v drž. zbor in trdovratni, kakor so vsi stari, izpustili so iz te liste vse tiste poprejšnje poslance, ki spadajo k stranki mladih; s tem je napovedan boj mladim in skoro gotovo bodo mladi tudi svoje kandidate postavili, da bode po tem volilna borba mej brati. Enako se godi na Kranjskem; uže so stari proglasili gosp. Obrezo za kandidata v dež. zbor, ko pa vidijo, da hočejo tudi mladi voliti Obrezo, kar naenkrat staknejo drugega kandidata, gosp. Vilharja Ivana, s katerim bodo skoro gotovo propali. Trmoglavnost starih se studi vsakemu razumnemu človeku in prav to je znamenje, da starim klenka in da morajo novi faktorji priti na krmilo. Sploh pa je needinost Slovanov neko prokletstvo, katero je mnogo krijo, da v Avstriji slovanstvo ne more priti do prave veljave. To je na vsak način zdaj velika nezgoda; a bog vé, če to ne koristi za daljnješe čase, kakor je Nemcem koristil velik partikularizem v obziru napredka.

Na Francoskem je finančni minister Magno javno izrekel se za republiko in vsa vlada je menda prepričana, da mora ostati na Francoskem pri sedajni državni obliki, vsled česar se bosta najbrže dva legitimistična ministra odpovedala, francoska zbornica je odgodjena za 8 dnij, po tem ko je proračun rešila, vsled katerega ima Francoska blizu 300 milijonov primanjkljaja za to leto.

Na Španjskem so se z novim letom godile čudne reči in republika je tam zopet v veliki nevarnosti. Kortezji so ob novem letu zopet skup stopili in Castellarju, dosedajnemu predsedniku, pri dveh vprašanjih nezaupanje skazali. Salmeroni je v seji kortezov prosil Castellarja, naj še ostane predsednik eksekutivne oblasti, a zastoj, Castellar je preobčutljiv in prepošten republikanec. Ko se to po Madridu izve, pride general Pavía z oboroženimi meščani in topovi pred poslopje kortezov in tirja razpuščenje kortezov. Vsled te demonstracije je prevzel Serrano predsedništvo in sestavil novo ministarstvo, katero je sicer sestavljeno po večini iz republikancev, pa vendar je Serrano nezanesljiv in sliši se, da hoče delati v zmislu sina princa Alfonza.

Na Španjskem je tedaj zopet največa zmešnjava, nekateri generali so uže začeli delati na svojo roko. Ministerstvo je sicer izdalo razglas, v katerem opominja vse stranke, da naj se pomiré, da se

ostrani nevarnost, ki preti Španjski od strani Karlistov in Intransigentov, čes, da si bo dežela, če sta ta dva sovražnika premagana, pač sama gospodarja volila. A vse to bo menda malo koristilo in ubogi Castellar bo menda prišel do spoznanja, da za Španjsko nij leka, ker samopridnost in strast ste tam prišli do vrhunca in narod je tako demoraliziran, da mu ne tekne, nego železna roka absolutizma.

Razne vesti.

Slovenski Narod nastopil je srečno sedmo svojo leto. Ukljub vsem oviram in intrigam od klerikalne strani obdržal se je in izhaja sedaj tako čvrsto, da zavzima najbrže prvo mesto v jugoslovanskem novinarstvu. Našim prijateljem, ki se za povzibgo slovenstva količkaj brigajo, in katerim je kaj mar, da se o naših potrebah in krivcah ne molči, priporočamo, naj se takoj naroče na edini slovenski dnevnik. Naročnina, ki znaša 16 fl. na leto, za ljudske učitelje in dijače pa le 12 fl. naj se pošilja „Narodni tiskarni“ v Ljubljano.

Is Nabrečine se nam piše 1. t. m. Letošnja letina se je prav slabo obnesla; vina prav malo, družih pridelkov tudi po malem. Še druga nesreča se je zgodila: Imeli smo izvrstnega učitelja, g. Cveka, ta gospod je izvrstno poučeval mladino in tudi odraslim mladeničem bil je pravi voditelj glede izobraženja in izvrstnega petja v cerkvi in v čitalnici. C. je sedaj odšel in dobili smo drugega učitelja B. Na božične praznike je g. učitelj sam pel, ker župan in učitelj nujata bila zadovoljna s slov. petjem, kar je mnogo fantov zahtevalo.

Program za veselice 1. 1874 v slovenski Čitalnici v Gorici: dne 11. januarja: plesna zabava; — 17. januarja: ples; — 21. januarja: plesna zabava; — 31. januarja: ples; — 8. februarja: plesna zabava; — 15. februarja: ples; — 1. marca: beseda; — 19. marca: beseda; — 6. 13. 27. marca: znanstvena predavanja; 15. aprila: beseda s plesom. Začetek plesov ob 8. uri, besed in znanstvenih predavanj ob 7. uri zv. Naročena je čitalnica na sledeče liste: 1. Novice 2. Slovenski Narod 3. Slovenec 4. Soča 5. Glas 6. Danica 7. Besednik 8. Učiteljski tovarš 9. Slov. Gospodar 10. Gospodarski list 11. Vrtec 12. Zora 13. Obzor 14. Vienac 15. Breclj 16. Humor. listy 17. Naša sloga 18. Slov. Tednik 19. Mosk. Vedomosti 20. Vaterland 21. Reform 22. Volksfreund 23. Politik 24. Wiener Sonu. u. Montags-Zeitung 25. Neue freie Presse 26. Wiener Tagblatt 27. Triester Zeitung 28. Ausland 29. Ueber Land u. Meer 30. Figaro 31. Kikeriki 32. Il Corriere di Trieste 33. Osservatore Triestino 34. L'Eco del Litorale 35. L'Isonzo 36. Il Pettine

(Čitalnica goriška) je imela 30. pret. občni zbor, pri katerem so bili per acclamationem voljeni vsi uže v lanskem 52. stev. Soče naznanjeni odborniki. — Vsed te volitve obistnil se je enkrat mir v čitalnici in nadejati se je, da bode čitalnica od zdaj naprej postala zopet središče goriških Slovencev obeh strank in da bode na tej podlagi zopet postala prvo socialno društvo v Gorici. — Sad sprave se je uže pokazal po čital. letošnjem programu, katerega prinesemo posebej v današnjem listu; malo kaka čitalnica bo imela toliko veselje, kakor naša: v kratkem predpustu n.č. manj kot 6 plesov, kateri bodo vsi obilno obiskovani, ker ima čitalnica mnogo nadpolnih mladeničev, ki se vsi radi sučejo; v postu 2 veliki besedi s petjem igro in deklamacijami in 3 znanstvena predavanja o fiziki, naravoslovju in zgodovini. Govorili bodo gg. profesorji Erjavec, Čebular, Šantelj in pridružili se bodo še drugi, če bodo videli, da so predavanja obiskovana. Zarad tega pa bo potrebno da čital. dovoli vstop k predavanjem v prvi vrsti dijakom viših šol, potem pa tudi drugim neudom, Slovincem iz Gorice in okolice. — Po veliki noči bo v čitalnici še ena velika beseda s plesom. Za besede je uže dobro preskrbljeno; čital. ima mnogo dobrih pevcev in igralcev in tudi nekoliko krasnega spola bomo videli na deskah, ki pomenijo svet. — Za čitalce je izvrstno preskrbljeno z 36 listi raznih jezikov in barv. —

Krasni prostori, lepa oprava, veliko število udov (čez 140), vse to bo uplivalo na občinstvo in privabilo še mnogo goriške gospode v slovensko društvo, ki ima važen pomen gleda napredka goriških Slovencev. — In tako naj bo vedna sloga v naši čitalnici v korist in čast slovanstvu na ital. meji.

(Umor) V Grgarji je, kakor se sliši, neki Kuljat na Sv. 3 kralje po noči ubil enega sofanta. — Našli so umorjenega pred vasjo vsega razmesarjenega in s kamenjem skoro zasutega. Komisija je odšla precej da reč preiskuje. Umorjeni, neki Anton Doljak, je bil sin dobrih in premožnih staršev in vojak na odpustu.

(Tat) k je v Grgarji ukradel 25 gold. enemu

sokmetu, sta več raj pripeljala 2 Grgarca v Gorico, držala sta ga vsak za eno roko in tako izročila okrajni sodnji.

Poslano.

Gospod Anton Mrak, c. kr. gozdinar v Komnu, je svoje v 51. listu „Soča“ naslovljeno „poslano“, v katerem o mojem pogozdovanju zadevajočem poročilu na c. k. okraju glavarstvo, kar se da nespretno govori, prej ko ne v sanjah ali pa v kakšnem drugem zani neugodnem času spisal, in če ne bi si bil domislil rečij, katerih omenjeno poročilo ne zapopala, in ne bi tajil, in za laž in obrekovanje izrekel ono, kar je precej po tem za resnično spoznal in potrdil.

Gospod Mrak se mreno moti, ako misli pravico imeti meni, kot županu, zaokazovati, ali kak r on sam pravi meni ustmene dekrete dajati; kajti on ima le dolžnost z mojim porazumljenjem tisto izvrševati, kar v šje glavarstvo glede pogozdovanja občinskih prostorov za koristno spozna in zavkaže. Ako se torej g. Mrak še svojih lastnih dolžnostij ne zaveda, kako se mora li pridržati moje dolžnosti naštevati, katerih je popolnoma nevest.

Prej ko se lotim razlaganja gor omenjenega službenega poročila o letošnjem nasajanju drevesc, moram opaziti, da je rečen gosp. gozdinar lanskega leta na polovici pašnika tukajšnje občine okoli 40.000 jam sredstvom robote izkopati ino ravno toliko drevesc nasaditi dal; pa s kakšnim uspehom? — ne eno samo drevesce se nij prijelo! Neprerečljiva je tadaj škoda, katero je vsled tega občina brez nobene koristi imela, gledé tudi na to, da se je z izkopanjem j m mnogo raznovrstnih rastlin izkoreninilo in ogromno veliko gruze izkopalo, katera se je morala v ogib večje škode iz površja zemljišča odstraniti.

Ker je gospod Mrak nameraval leto svoje skušnje tudi na drugi polovici pašnika ponavljati, sem jaz uvažaje tolikaj lanskega jačovega dela za koristno spoznal, se njegovemu predvzetju uprati, in svoje mnenje o tem s posebnim poročilom c. kr. okrajnemu glavarstvu razodeli:

V prvi točki tega poročila sem namreč nevspeh lanskega pogozdovanja popisal in ob enem svoje upiranje proti ponavljenju enach skušenj na ostalem prostoru občinskega pašnika P. št. 2353 opravičil; v drugi točki poročila sem dokazal, da nijna občinstvo neka-košnega zaupanja v sposobnosti gosp. Antona Mraka za pogozdovanje tukajšnje dežele in v tretji točki poročila sem izrekel svoje prepričanje, da ne more občinstvo sadenja drevesc z veseljem in pogumom opravljati, dokler se ne odpravi mej delalci nekaka zavilnost, ki iz tega izvira, da vlača sredstvom gozduarjev nekoliko izvoljenih delalcev za njih trud pri nasajenju plačnje, drugom pak brez vsake plače delati vелеva, ter sem v odstranjenju te neprevičnosti predložil:

Naj visoka vlada za pogozdovanje namenjene denarce izneske občinski denarnici na korist zelo potrebnih javnih naprav prepustiti blagovoli, zagotavlja je, da se bo po tem vsak občinar radovoljno in brez dvombe vspešnega nasajenja golih občinskih prostorov poprijel.

Vidite tedaj, gospod Mrak, da ste o mojem poročilu le sanjali! kde je v istem govor od družih za nasajenje namenjenih prostorov razun pašnika P. št. 2353; kde je govor o otrocih, katerih se gospod Mrak pri sadenju posluževa, in kde je govor o dovoljenju 5 in 10 rastlinic v eno jamo devati? Ne ene same točke nijste uganili! in vendar ste mene po nedolžnem za lažnjveca in obrekovalca razglasili in celo od mene za doščenje zahtevali. Povejte mi zadnjič, kako ste mogli Vašo lastno izmišljenost, da se namreč pri sadenju drevesc otrok poslužujete, za laž izreči, ker ste, pozneje priznali in potrdili, da resnično z otroci in ženskami delate, češ, da se s takimi vspešnejše dela nego s težaci.

Dokaz te Vaše še nikoli prej zaššane trditve, kakor tudi ostale zmote, na podlagi katerih ste v Vašem „poslanem“ mojo čast razžalili, Vam rad odpušcam, samo da mene in moje čev-je naj me teščejo ali ne — v prihodnjic v miru pustite.

V Komnu 30. decembra 1873.

Anton Voučič.

Is uredniške listnice.

G. R. v Vipavi. — Vaš dopis smo odložili, ker so farovski škandali, katere popisujete, preveliki in umazani za javnost. — Sicer pa naj čita, kedor hoče saj nekoliko podučen biti, dopis iz Vipave v 5 stev. Slov. Naroda. Razni Brenceljini in tudi naš goriški so brenceljali, da so liberalci vipavski farovž napadli varad Spazzapanove affere; kako je mora biti sram zdaj, ko je pred sodnijo dokazano, da se je v farovžu kaj tacega godilo, kar se mora le v Trstu v starem mestu goditi. — „Šentajte, zakaj pa nijso poprej povedali?“ Stemi besedami bo menda farovška pravda končana in liberaluški rovarji ne bodo za zdaj še obešeni. Kaj pa bode cerkvena oblastnika k temu storila, to je druga reč, prepričana pa mora biti, da nij treba Spazzapanov, da vero izpodrivajo, to storijo na Vipavskem nekteri gospodje sami. — „Brenceljini“ zapišite si to za uspeh, dostikrat ste še uže blamirali in še več-

krat se boste, dokler bo strast Vaše voditeljica. Neki kaplan, katerega čudni značaj, smo označili v svojem listu, pripoveduje v ljublj. farovškem Brencelju, da mi vsiljujemo svoj list. — Menda klerikalci po sebi merijo; mi nijmamo potrebe nobenega siliti; prijatelj imamo zadosti, ki nas podpirajo, in to ukljub pridganjanju in križanski vojski proti našemu listu.

G. dop. iz Kostanjevice: Stvar je delikatna, a vendar jo moreda porabimo enkrat, toda v drugačni obliki. — Dop. v Ljublj: Preklesno došlo! — Prijatelji na Dunaji: Kaj zlodja delate, da tako molčite! —

Listnica upravnitva.

G. A. Gustin v Verhovljah. Iz nakaznice razvidimo, da ste vi prejeli list pod nasl. „Ant. Gostiša“; ker ste se za 1. 1873 dolžni f. 2.30, pozabili smo denar za poravnavo tega računa in Vas prosimo, da pošljete družih f. 2.30 za 1874. — G. K. učitelj v Proseku. Placali ste f. 2; 90 soldov smo vzeli na dolg 1873; f. 1.10 pa za leto 1874. — G. Valenčič v Trstu. Prejeli f. 2.50; tedaj 50 soldov na leto 1874.

Javna zahvala prvi občni zavarovalni banki „Sloveniji“ V LJUBLJANI.

Dne 2. decembra 1873 pretila je celi vasi **Srpenica** strašna nesreča. Prikazal se je namreč na strehi moje hiše plamen in se v naglici poprijel poslopja s tako silo, da ga nij bilo mogoče zadušiti. S pomočjo sosedov in prebivalcev bližnjih vasij se je posrečilo, rešiti celo vas hudega udarca in omejiti ogenj samo na mojo hišo, ki sem jo avgusta meseca pri prvi „občni zavarovalni banki Sloveniji“ v Ljubljani zavaroval. Banka „Slovenija“ je brž, ko se jej je naznanila škoda, pustila celo stvar natanko preiskati, ter mi je po ognju pro-uzročeno škodo denes v popolno mojo zadovoljnost izplačala, za kar se jej moram tembolj srčno zahvaliti, ker je v tem slučaju izkazala se kot zavod, ki poškodovanca točno prizna, kar mu po pravici gre.

Slovenski rojaki! ki nijste še zavarovani, pristopite vsi k naši domači zavarovalnici „Sloveniji“, ki je vredna, da se vsem posestnikom najjiskrenejše priporoča.

Srpenica, dne 31. dec. 1873.

ANDREJ BREGINC, h. št. 54.

Dr. Ferdo Rojic,

zdravnik, zdravi od zdaj naprej na svojem domu

v Dornbergu.

ODVETNIK

Dr. DEPERIS

Je preložil svojo pisarno v ulico sv. Antona, v Knollovo hišo. št. 260.

ALBIN SLITSCHER

trgovec v LJUBLJANI,
na dunajski cesti, št. 64

priporoča svojo štacuno

za specerijsko blago in železnino; drži zalogo najboljših vodnih in cirkularnih žag za dila, deske in furnire, mnogovrstnih ročnih žag, pil, vlitih in iz pleha emailiranih piskrov in vseh orodij za kuhinjo; železne prihranilne ognjišča; plehate in grudelnaste peči in kotle, košnje ino slamorezne kose, lepo pozlačene križe za grobe i. t. d.